

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 14ης Ιουνίου 2012*

«Οδηγία 93/13/ΕΟΚ — Συμβάσεις που συνάπτονται με καταναλωτές — Καταχρηστική ρήτρα περί επιτοκίου υπερημερίας — Διαδικασία έκδοσης διαταγής πληρωμής — Αρμοδιότητες του εθνικού δικαστηρίου»

Στην υπόθεση C-618/10,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Audiencia Provincial de Barcelona (Ισπανία) με απόφαση της 29ης Νοεμβρίου 2010, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 29 Δεκεμβρίου 2010, στο πλαίσιο της δίκης

Banco Español de Crédito SA

κατά

Joaquín Calderón Camino,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Tizzano (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, M. Safjan, M. Plešič, E. Levits και M. Berger, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: V. Trstenjak

γραμματέας: M. Ferreira, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 1ης Δεκεμβρίου 2011,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Banco Español de Crédito SA, εκπροσωπούμενη από τις A. Herrador Muñoz και V. Betancor Sánchez καθώς και από τον R. Rivero Sáez, abogados,
- η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την S. Centeno Huerta,
- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την J. Kemper και τον T. Henze,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την M. Owsiany-Homung και τον E. Gippini Fournier,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 14ης Φεβρουαρίου 2012,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία:
 - του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές (ΕΕ L 95, σ. 29)·
 - του άρθρου 2 της οδηγίας 2009/22/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, περί των αγωγών παραλείψεως στον τομέα της προστασίας των συμφερόντων των καταναλωτών (ΕΕ L 110, σ. 30)·
 - των διατάξεων του κανονισμού (ΕΚ) 1896/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2006, για τη θέσπιση διαδικασίας ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής (ΕΕ L 399, σ. 1)·
 - των άρθρων 5, παράγραφος 1, στοιχεία ιβ' και ιγ', 6, 7 και 10, παράγραφος 2, στοιχείο ιβ', της οδηγίας 2008/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2008, για τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστης και την κατάργηση της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 133, σ. 66), και
 - του άρθρου 11, παράγραφος 2, της οδηγίας 2005/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2005, για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές στην εσωτερική αγορά και για την τροποποίηση της οδηγίας 84/450/ΕΟΚ του Συμβουλίου, των οδηγιών 97/7/ΕΚ, 98/27/ΕΚ, 2002/65/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) 2006/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου («οδηγία για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές») (ΕΕ L 149, σ. 22).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, της Banco Español de Crédito SA (στο εξής: Banesto) και, αφετέρου, του J. Calderón Camino σχετικά με την καταβολή ποσών οφειλόμενων για την εκτέλεση σύμβασης καταναλωτικού δανείου συναφθείσας μεταξύ των μερών αυτών.

Το νομικό πλαίσιο

Η κανονιστική ρύθμιση της Ένωσης

Η οδηγία 87/102/ΕΟΚ

- 3 Το άρθρο 6 της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1986, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που διέπουν την καταναλωτική πίστη (ΕΕ 1987, L 42, σ. 48), προέβλεπε τα εξής:

«1. Ανεξάρτητα από την εξαίρεση που προβλέπεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο ε', όταν υπάρχει σύμβαση μεταξύ πιστωτικού ή χρηματοοικονομικού ιδρύματος και ενός καταναλωτή για τη χορήγηση πίστωσης υπό μορφή προκαταβολής σε τρεχούμενο λογαριασμό, πλην των λογαριασμών πιστωτικής κάρτας, ο καταναλωτής πρέπει να ενημερώνεται κατά τη στιγμή της σύναψης της σύμβασης, ή νωρίτερα:

- για το τυχόν ανώτατο όριο της πίστωσης,
- για το ετήσιο επιτόκιο και τις επιβαρύνσεις που ισχύουν από τον χρόνο σύναψης της σύμβασης καθώς και για τους όρους με τους οποίους μπορούν να τροποποιηθούν,
- για τη διαδικασία λύσης της σύμβασης.

Οι πληροφορίες αυτές επιβεβαιώνονται εγγράφως.

2. Εξάλλου, κατά τη διάρκεια ισχύος της σύμβασης, ο καταναλωτής πληροφορείται αμέσως κάθε τυχόν μεταβολή που επέρχεται στο ετήσιο επιτόκιο ή στις συναφείς επιβαρύνσεις. Οι πληροφορίες αυτές είναι δυνατό να παρέχονται σε ανάλυση του λογαριασμού ή με οποιοδήποτε άλλο τρόπο αποδεκτό στα κράτη μέλη.

3. Στα κράτη μέλη όπου θεωρείται νόμιμη η αρνητική υπέρβαση λογαριασμού, το οικείο κράτος μέλος εξασφαλίζει ότι ο καταναλωτής γνωρίζει το ετήσιο επιτόκιο και τις επιβαρύνσεις που ισχύουν καθώς και τις τυχόν τροποποιήσεις, όταν ο λογαριασμός παραμένει ακάλυπτος άνω του τριμήνου.»

- 4 Το άρθρο 7 της οδηγίας αυτής είχε ως εξής:

«Σε περίπτωση πίστωσης που χορηγείται για την απόκτηση αγαθών, τα κράτη μέλη θεσπίζουν τους όρους ανάκτησης των αγαθών ιδίως εάν ο καταναλωτής δεν έχει συγκατατεθεί. Διασφαλίζουν περαιτέρω ότι, όταν ο πιστωτικός φορέας ανακτά τα αγαθά, η εκκαθάριση μεταξύ των συμβαλλομένων μερών γίνεται έτσι ώστε η ανάκτηση να μη συνεπάγεται αδικαιολόγητο πλουτισμό.»

Η οδηγία 93/13

- 5 Η δωδέκατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 93/13 έχει ως ακολούθως:

«[εκτιμώντας ότι,] παρ' όλα αυτά, ως έχουν σήμερα οι εθνικές νομοθεσίες, μόνον μερική εναρμόνιση είναι δυνατή· ότι, ιδίως, μόνον οι συμβατικές ρήτρες για τις οποίες δεν υπήρξε ατομική διαπραγμάτευση αποτελούν το αντικείμενο της παρούσας οδηγίας· ότι έχει σημασία εν προκειμένω να δοθεί στα κράτη [μέλη] η δυνατότητα, τηρουμένης της συνθήκης, να παρέχουν υψηλότερο επίπεδο προστασίας στον καταναλωτή μέσω εθνικών διατάξεων αυστηρότερων από τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας.»

6 Η εικοστή πρώτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 93/13 προβλέπει τα κατωτέρω:

«[εκτιμώντας ότι] τα κράτη μέλη πρέπει να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να αποφεύγεται η παρουσία καταχρηστικών ρητρών μέσα στις συμβάσεις που συνάπτονται μεταξύ καταναλωτή και επαγγελματία· ότι, εάν παρ' όλα αυτά εμφανίζονται στις συμβάσεις καταχρηστικές ρήτρες, δεν θα δεσμεύουν τον καταναλωτή, η δε σύμβαση θα εξακολουθεί να δεσμεύει τα συμβαλλόμενα μέρη σύμφωνα με τους ίδιους όρους, εάν μπορεί να υφίσταται χωρίς τις καταχρηστικές ρήτρες.»

7 Η εικοστή τέταρτη αιτιολογική σκέψη της ίδιας οδηγίας ορίζει ως εξής:

«[εκτιμώντας ότι] οι δικαστικές αρχές και τα διοικητικά όργανα πρέπει να διαθέτουν τα κατάλληλα και αποτελεσματικά μέσα ώστε να θέτουν τέρμα στην εφαρμογή των καταχρηστικών ρητρών στις συμβάσεις που συνάπτονται με τους καταναλωτές.»

8 Το άρθρο 6 της οδηγίας 93/13 έχει ως ακολούθως:

«1. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν διατάξεις σύμφωνα με τις οποίες οι καταχρηστικές ρήτρες σύμβασης μεταξύ επαγγελματία και καταναλωτή, τηρουμένων των σχετικών όρων της εθνικής νομοθεσίας, δεν δεσμεύουν τους καταναλωτές, ενώ η σύμβαση εξακολουθεί να δεσμεύει τους συμβαλλόμενους, εάν μπορεί να υπάρξει και χωρίς τις καταχρηστικές ρήτρες.

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να μην αίρεται η προστασία που παρέχει στον καταναλωτή η παρούσα οδηγία, λόγω του ότι επιλέγεται, ως δίκαιο που διέπει τη σύμβαση, δίκαιο τρίτης χώρας, εάν η σύμβαση έχει στενή σχέση με την επικράτεια των κρατών μελών.»

9 Το άρθρο 7, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας προβλέπει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε, προς το συμφέρον των καταναλωτών, καθώς και των ανταγωνιζόμενων επαγγελματιών, να υπάρχουν τα κατάλληλα και αποτελεσματικά μέσα, προκειμένου να πάψει η χρησιμοποίηση των καταχρηστικών ρητρών στις συμβάσεις που συνάπτονται από έναν επαγγελματία με καταναλωτές.»

10 Το άρθρο 8 της ίδιας οδηγίας προβλέπει τα κατωτέρω:

«Τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν ή [να] διατηρούν, στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία, αυστηρότερες διατάξεις σύμφωνες προς τη Συνθήκη [ΕΚ], για να εξασφαλίζεται μεγαλύτερη προστασία του καταναλωτή.»

Η οδηγία 2005/29

11 Το άρθρο 11, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 2005/29 ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να υπάρχουν κατάλληλα και αποτελεσματικά μέσα για την καταπολέμηση αθέμιτων εμπορικών πρακτικών προκειμένου να διασφαλίσουν τη συμμόρφωση με τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας προς το συμφέρον των καταναλωτών.

[...]

2. Στα πλαίσια των νομοθετικών διατάξεων που αναφέρονται στην παράγραφο 1, τα κράτη μέλη αναθέτουν στα δικαστήρια ή τις διοικητικές αρχές εξουσίες βάσει των οποίων μπορούν, όταν κρίνουν τα μέτρα αυτά αναγκαία και λαμβάνοντας υπόψη όλα τα εμπλεκόμενα συμφέροντα και ιδιαίτερα το δημόσιο συμφέρον:

α) να διατάζουν την παύση των αθέμιτων εμπορικών πρακτικών ή να παραπέμπουν το ζήτημα στα αρμόδια δικαστήρια προς έκδοση απόφασης για την παύση των πρακτικών αυτών,

ή

β) στην περίπτωση που η αθέμιτη εμπορική πρακτική δεν έχει ακόμη εφαρμοστεί αλλά επίκειται η εφαρμογή της, να την απαγορεύουν ή να παραπέμπουν το ζήτημα στα αρμόδια δικαστήρια προς έκδοση απόφασης για την απαγόρευση της πρακτικής,

έστω και αν δεν αποδεικνύεται πραγματική ζημία ή βλάβη, ούτε δόλος ή αμέλεια εκ μέρους του εμπορευομένου.

Τα κράτη μέλη προβλέπουν, επιπλέον, ότι τα μέτρα που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο μπορούν να ληφθούν στα πλαίσια της ταχείας διαδικασίας:

— είτε με προσωρινή ισχύ,

— είτε με οριστική ισχύ,

[εξυπακουμένου] ότι εναπόκειται σε κάθε κράτος μέλος να επιλέξει μεταξύ των δύο αυτών λύσεων.

[...]

Ο κανονισμός 1896/2006

12 Η δέκατη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 1896/2006 διευκρινίζει τα εξής:

«Η διαδικασία που θεσπίζει ο παρών κανονισμός θα πρέπει να αποτελέσει συμπληρωματικό και προαιρετικό μέσο για τον αιτούντα, ο οποίος διατηρεί την πλήρη ευχέρεια προσφυγής στη διαδικασία που προβλέπει το εθνικό δίκαιο. Συνεπώς, ο παρών κανονισμός δεν αντικαθιστά ούτε εναρμονίζει τους υφιστάμενους μηχανισμούς είσπραξης μη αμφισβητούμενων αξιώσεων δυνάμει του εθνικού δικαίου.»

13 Το άρθρο 1 του κανονισμού 1896/2006 προβλέπει τα εξής:

«1. Ο παρών κανονισμός αποσκοπεί:

α) στην απλούστευση, επιτάχυνση και μείωση των εξόδων της εκδίκασης διαφορών για διασυνοριακές υποθέσεις όσον αφορά μη αμφισβητούμενες χρηματικές αξιώσεις, με τη θέσπιση διαδικασίας ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής,

και

β) στην εξασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των ευρωπαϊκών διαταγών πληρωμής σε όλα τα κράτη μέλη, με τη θέσπιση ελαχίστων κανόνων η τήρηση των οποίων καθιστά περιττές τυχόν ενδιάμεσες διαδικασίες στο κράτος μέλος εκτέλεσης πριν από την αναγνώριση και την εκτέλεση.

2. Ο αιτών δεν κωλύεται από τον παρόντα κανονισμό να επιδιώξει την ικανοποίηση αξίωσης κατά την έννοια του άρθρου 4, κάνοντας χρήση άλλης διαδικασίας προβλεπόμενης από το δίκαιο κράτους μέλους ή από το κοινοτικό δίκαιο.»

Η οδηγία 2008/48

14 Το άρθρο 1 της οδηγίας 2008/48 έχει ως εξής:

«Η παρούσα οδηγία έχει ως σκοπό την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που διέπουν τις συμβάσεις πίστωσης με τους καταναλωτές.»

15 Το άρθρο 5, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας προβλέπει τα ακόλουθα:

«Εγκαίρως και προτού δεσμευθεί ο καταναλωτής από οποιαδήποτε σύμβαση πίστωσης ή σχετική προσφορά, ο πιστωτικός φορέας και, κατά περίπτωση, ο μεσίτης πιστώσεων παρέχουν στον καταναλωτή, βάσει των πιστωτικών όρων και προϋποθέσεων που προσφέρει ο πιστωτικός φορέας και, ενδεχομένως, των προτιμήσεων που έχει εκφράσει και των πληροφοριών που έχει παράσχει ο καταναλωτής, τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες για τη σύγκριση διάφορων προσφορών προκειμένου να ληφθεί τεκμηριωμένη απόφαση σχετικά με τη σύναψη σύμβασης πίστωσης [...]

Οι πληροφορίες αυτές προσδιορίζουν:

[...]

ιβ) το επιτόκιο που προβλέπεται σε περίπτωση καθυστέρησης των καταβολών καθώς και τις λεπτομέρειες για την προσαρμογή του και, ενδεχομένως, τα έξοδα σε περίπτωση μη εκτέλεσης·

ιγ) προειδοποίηση για τις συνέπειες της παράλειψης καταβολής·

[...]».

16 Το άρθρο 10, παράγραφος 2, της ίδιας οδηγίας ορίζει τα κατωτέρω:

«Η σύμβαση πίστωσης πρέπει να προσδιορίζει, με τρόπο σαφή και ευσύνοπτο:

[...]

ιβ) το εφαρμοστέο επιτόκιο υπερημερίας όπως ισχύει τη στιγμή της σύναψης της σύμβασης πίστωσης και τις ρυθμίσεις για την προσαρμογή του, και, κατά περίπτωση, τα έξοδα για αθέτηση καταβολής·

[...]».

Η οδηγία 2009/22

17 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/22 έχει ως ακολούθως:

«Στόχος της παρούσας οδηγίας είναι η προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με τις αγωγές παραλείψεως κατά το άρθρο 2 και αποσκοπούν στην προστασία των συλλογικών συμφερόντων των καταναλωτών που περιλαμβάνονται στις οδηγίες οι οποίες απαριθμούνται στο παράρτημα I, προκειμένου να εξασφαλισθεί η εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.»

18 Το άρθρο 2 της ίδιας οδηγίας ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη ορίζουν τα δικαστήρια ή τις διοικητικές αρχές που είναι αρμόδιες επί διαδικασιών κινουμένων από νομιμοποιούμενους φορείς, κατά την έννοια του άρθρου 3, με τις οποίες επιδιώκεται:

α) να διαταχθεί, με τη δέουσα ταχύτητα και, όταν ενδείκνυται, με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, η παύση ή η απαγόρευση οποιασδήποτε παράβασης;

[...]

2. Η παρούσα οδηγία δεν θίγει τους κανόνες του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου περί του εφαρμοστέου δικαίου, κατά τους οποίους εφαρμόζεται είτε το δίκαιο του κράτους μέλους προέλευσης της παράβασης είτε το δίκαιο του κράτους μέλους όπου επήλθαν τα αποτελέσματά της.»

Το ισπανικό δίκαιο

19 Στο ισπανικό δίκαιο, η προστασία των καταναλωτών από τις καταχρηστικές ρήτρες προβλέφθηκε καταρχάς με τον γενικό νόμο 26/1984 για την προστασία των καταναλωτών και των χρηστών (Ley General 26/1984 para la Defensa de los Consumidores y Usuarios), της 19ης Ιουλίου 1984 [BOE (Ισπανική Εφημερίδα της Κυβερνήσεως) αριθ. 176, της 24ης Ιουλίου 1984, σ. 21686, στο εξής: νόμος 26/1984].

20 Ο νόμος 26/1984 τροποποιήθηκε εν συνεχεία με τον νόμο 7/1998, περί των γενικών όρων συναλλαγών (Ley 7/1998 sobre Condiciones Generales de la Contratación), της 13ης Απριλίου 1998 (BOE αριθ. 89, της 14ης Απριλίου 1998, σ. 12304), που μετέφερε στο εθνικό δίκαιο την οδηγία 93/13.

21 Τέλος, το νομοθετικό βασιλικό διάταγμα 1/2007 της 16ης Νοεμβρίου 2007 περί εγκρίσεως του αναθεωρημένου κειμένου του γενικού νόμου για την προστασία των καταναλωτών και των χρηστών και άλλων συμπληρωματικών νόμων (Real Decreto Legislativo 1/2007 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias) (BOE αριθ. 287, της 16ης Νοεμβρίου 2007, σ. 49181, στο εξής: νομοθετικό διάταγμα 1/2007), ενέκρινε το κωδικοποιημένο κείμενο του νόμου 26/1984, όπως τροποποιήθηκε.

22 Το άρθρο 83 του νομοθετικού διατάγματος 1/2007 έχει ως ακολούθως:

«1. Οι καταχρηστικές ρήτρες είναι αυτοδικαίως άκυρες και λογίζονται ως μη τεθείσες.

2. Το τμήμα της συμβάσεως που επηρεάζεται από την ακυρότητα συμπληρώνεται κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 1258 του Αστικού Κώδικα και τηρουμένης της αρχής της αντικειμενικής καλής πίστεως.

Προς τούτο, το δικαστήριο που κηρύσσει την ακυρότητα των καταχρηστικών ρητρών συμπληρώνει τη σύμβαση και διαθέτει διαπλαστική εξουσία όσον αφορά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των αντισυμβαλλομένων, στις περιπτώσεις που η σύμβαση εξακολουθεί να ισχύει, καθώς και όσον αφορά τις συνέπειες της λήξεώς της, σε περίπτωση σημαντικής βλάβης του καταναλωτή και του χρήστη.

Το δικαστήριο μπορεί να απαγγείλει την ακυρότητα της συμβάσεως μόνον οσάκις οι ρήτρες που εξακολουθούν να ισχύουν συνεπάγονται τη δημιουργία καταστάσεως ανισότητας ως προς τη θέση των αντισυμβαλλομένων η οποία δεν είναι δυνατόν να αρθεί.»

23 Το άρθρο 1258 του Αστικού Κώδικα προβλέπει τα ακόλουθα:

«Οι συμβάσεις συνάπτονται με απλή συμφωνία, μετά την οποία καθίσταται υποχρεωτική η τήρηση των ρητώς συμφωνηθέντων ενώ επέρχονται επίσης όλες οι συνέπειες που, αναλόγως της φύσεώς τους, απορρέουν από την καλή πίστη, τα συναλλακτικά ήθη και τον νόμο.»

24 Όσον αφορά τη διαδικασία εκδόσεως διαταγής πληρωμής, ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας (Ley de Enjuiciamiento Civil), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο κινήσεως της διαδικασίας που οδήγησε στη διαφορά της κύριας δίκης ορίζει, στο άρθρο 812, παράγραφος 1, τα ακόλουθα ως προς τις προϋποθέσεις εφαρμογής της εν λόγω διαδικασίας:

«Στη διαδικασία εκδόσεως διαταγής πληρωμής μπορεί να προσφύγει όποιος αξιώνει από άλλον την καταβολή ληξιπρόθεσμης και απαιτητής χρηματικής οφειλής η οποία δεν υπερβαίνει τα 30 000 ευρώ, υπό την προϋπόθεση ότι το ποσό της εν λόγω οφειλής βεβαιώνεται κατά τα κατωτέρω οριζόμενα:

- 1) είτε με την προσκόμιση εγγράφων, υπό οποιαδήποτε μορφή, τύπο ή φυσικό μέσο, υπογεγραμμένων από τον οφειλέτη ή φερόντων σφραγίδα, αποτύπωμα, εμπορικό σήμα ή οποιοδήποτε άλλο διακριτικό σημείο, γραπτό ή ηλεκτρονικό, που προσδιορίζει τον οφειλέτη·
- 2) είτε με την προσκόμιση τιμολογίων, δελτίων παράδοσης, πιστοποιητικών, τηλεγραφημάτων, τηλεομοιοτυπιών ή οιαδήποτε εγγράφων τα οποία, έστω και αν έχουν καταρτιστεί μονομερώς από τον δανειστή, χρησιμοποιούνται συνήθως για την καταχώριση πιστώσεων και οφειλών στο πλαίσιο συμβατικής σχέσης του είδους που συνδέει τον δανειστή και τον οφειλέτη.

[...]»

25 Το άρθρο 815, παράγραφος 1, του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, που τιτλοφορείται «Παραδεκτό της αιτήσεως εκδόσεως διαταγής πληρωμής», έχει ως εξής:

«Αν τα έγγραφα που επισυνάπτονται στην αίτηση συγκαταλέγονται στα έγγραφα του άρθρου 812, παράγραφος 2, ή παρέχουν ατελή απόδειξη του δικαιώματος του αιτούντος, το οποίο επιβεβαιώνεται από το περιεχόμενο της αιτήσεως, ο γραμματέας διατάσσει τον οφειλέτη είτε να καταβάλει στον δανειστή την οφειλή εντός 20 ημερών, προσκομίζοντας τα σχετικά παραστατικά στο δικαστήριο, είτε να εμφανισθεί ενώπιον του δικαστηρίου προκειμένου να εκθέσει συνοπτικώς, με το δικόγραφο της ανακοπής, τους λόγους για τους οποίους θεωρεί ότι δεν υποχρεούται να προβεί στην ολική ή μερική καταβολή του ζητούμενου ποσού [...]».

26 Το άρθρο 818, παράγραφος 1, του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, που αφορά την ανακοπή του οφειλέτη, προβλέπει τα εξής:

«Αν ο οφειλέτης ασκήσει εμπρόθεσμα ανακοπή, το δικαστήριο αποφαινεται οριστικά επί της διαφοράς κατά το πέρας της προβλεπόμενης διαδικασίας και η εκδιδόμενη απόφαση αποκτά ισχύ δεδικασμένου.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

27 Στις 28 Μαΐου 2007 ο J. Calderón Camino συνήψε με την Banesto σύμβαση δανείου για ποσό ανερχόμενο σε 30 000 ευρώ (στο εξής: επίδικη σύμβαση) με σκοπό την αγορά οχήματος «για την εξυπηρέτηση των αναγκών του νοικοκυριού». Στην επίδικη σύμβαση, το συμβατικό επιτόκιο ορίστηκε στο 7,95 %, το ΣΕΠΕ [συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο] στο 8,89 %, και το επιτόκιο υπερημερίας στο 29 %.

- 28 Μολονότι η προθεσμία εξοφλήσεως του δανείου έληγε στις 5 Ιουνίου 2014, η Banesto θεώρησε ότι η σύμβαση λύθηκε πρόωρα για τον λόγο ότι, κατά τον Σεπτέμβριο του 2008, επτά μηνιαίες δόσεις δεν είχαν ακόμα καταβληθεί. Ως εκ τούτου, στις 8 Ιανουαρίου 2009, η Banesto υπέβαλε, δυνάμει του ισπανικού δικαίου, αίτηση εκδόσεως διαταγής πληρωμής ενώπιον του Juzgado de Primera Instancia nº 2 de Sabadell ζητώντας την καταβολή του ποσού των μη καταβληθεισών μηνιαίων δόσεων, ύψους 29 381,95 ευρώ, προσαυξημένων με τους εφαρμοστέους συμβατικούς τόκους και τα έξοδα.
- 29 Στις 21 Ιανουαρίου 2010 το Juzgado de Primera Instancia nº 2 de Sabadell εξέδωσε διάταξη με την οποία διαπίστωσε, αφενός, ότι η επίδικη σύμβαση συνιστούσε σύμβαση προσχωρήσεως, συναφθείσα χωρίς πραγματική διαπραγματευτική δυνατότητα και περιέχουσα επιβληθέντες γενικούς όρους και, αφετέρου, ότι η πρόβλεψη περί του επιτοκίου υπερημερίας του 29 % περιλαμβανόταν σε δακτυλογραφημένη ρήτρα που δεν διακρινόταν από το λοιπό κείμενο όσον αφορά τη γραμματοσειρά, το μέγεθος των χρησιμοποιούμενων γραμμάτων ή τη συγκεκριμένη αποδοχή της εκ μέρους του καταναλωτή.
- 30 Υπό τις περιστάσεις αυτές, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, το ύψος του επιτοκίου Euribor (Euro interbank offered rate) και του επιτοκίου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) καθώς και το γεγονός ότι το ύψος των εν λόγω επιτοκίων υπερημερίας υπερέβαινε το συμβατικό κατά είκοσι ποσοστιαίες μονάδες και πλέον, το Juzgado de Primera Instancia nº 2 de Sabadell κήρυξε αυτεπαγγέλτως τη ρήτρα περί επιτοκίου υπερημερίας αυτοδικαίως άκυρη λόγω του καταχρηστικού της χαρακτήρα, παραθέτοντας την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου στον τομέα αυτό. Επιπλέον, το δικαστήριο αυτό καθόρισε το επιτόκιο υπερημερίας στο 19 %, παραπέμποντας στο νόμιμο επιτόκιο και στο επιτόκιο υπερημερίας που περιλαμβάνονταν στους νόμους για την κύρωση των γενικών κρατικών προϋπολογισμών των ετών 1990 μέχρι 2008, ενώ επέβαλε στην Banesto την υποχρέωση να προβεί σε νέο υπολογισμό του ποσού των τόκων για την κρίσιμη περίοδο την οποία αφορούσε η υποβληθείσα στην κρίση του διαφορά.
- 31 Η Banesto άσκησε έφεση κατά της διατάξεως του πρωτόδικου δικαστηρίου ενώπιον του Audiencia Provincial de Barcelona υποστηρίζοντας, κατ' ουσίαν, ότι το Juzgado de Primera Instancia nº 2 de Sabadell δεν μπορούσε, κατά το συγκεκριμένο στάδιο της διαδικασίας, ούτε να διαπιστώσει αυτεπαγγέλτως την ακυρότητα της συμβατικής ρήτρας περί επιτοκίου υπερημερίας, κρίνοντάς την καταχρηστική, ούτε να προβεί στη μεταρρύθμισή της.
- 32 Με την αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως, το Audiencia Provincial de Barcelona διαπίστωσε, πρώτον, ότι η ισπανική νομοθεσία περί προστασίας των συμφερόντων των καταναλωτών και των χρηστών δεν παρέχει την εξουσία στον δικαστή που έχει επιληφθεί αιτήσεως για την έκδοση διαταγής πληρωμής να κηρύσσει, αυτεπαγγέλτως και κατά το αρχικό στάδιο της διαδικασίας, την ακυρότητα των καταχρηστικών ρητρών, και κατέληξε ότι η εξέταση της νομιμότητας των εν λόγω ρητρών εμπίπτει στη διαδικασία του κοινού δικαίου, η οποία κινείται μόνο με την άσκηση ανακοπής από τον οφειλέτη.
- 33 Όσον αφορά, δεύτερον, το δίκαιο της Ένωσης, το Audiencia Provincial de Barcelona επισήμανε ότι είναι αληθές ότι η νομολογία του Δικαστηρίου έχει ερμηνεύσει το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 υπό την έννοια ότι τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να εξετάζουν αυτεπαγγέλτως την ακυρότητα καταχρηστικής ρήτρας και να την αφήνουν ενδεχομένως ανεφάρμοστη, έστω και αν τα συμβαλλόμενα μέρη της οικείας σύμβασης δεν έχουν υποβάλει σχετικό αίτημα.
- 34 Εντούτοις, κατά το αιτούν δικαστήριο, ο κανονισμός 1896/2006, που διέπει ακριβώς τη διαδικασία εκδόσεως διαταγής πληρωμής σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν καθιερώνει διαδικασία αυτεπάγγελτου ελέγχου των καταχρηστικών ρητρών κατά το αρχικό στάδιο της διαδικασίας, αλλά αρκείται στην απαρίθμηση σειράς προϋποθέσεων και πληροφοριών που πρέπει να παρασχεθούν στους καταναλωτές.

- 35 Ομοίως, ούτε η οδηγία 2008/48, για τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστης, ούτε η οδηγία 2009/22, για τις αγωγές παραλείψεως στον τομέα της προστασίας των συμφερόντων των καταναλωτών, προβλέπουν διαδικαστικούς μηχανισμούς που να επιβάλλουν στα εθνικά δικαστήρια την υποχρέωση να διαπιστώνουν αυτεπαγγέλτως την ακυρότητα ρήτρας όπως αυτή που περιλαμβάνεται στην επίδικη σύμβαση.
- 36 Τέλος, ακόμα και αν κριθεί «αθέμιτη», κατά την έννοια της οδηγίας 2005/29, η πρακτική που συνίσταται στην εισαγωγή ρήτρας περί επιτοκίου υπερημερίας στο κείμενο συμβάσεως μεταξύ επαγγελματία και καταναλωτή, ο νόμος 29/2009, της 30ής Δεκεμβρίου 2009, για την τροποποίηση του νομικού καθεστώτος που διέπει τον αθέμιτο ανταγωνισμό και τη διαφήμιση με σκοπό τη βελτίωση της προστασίας των καταναλωτών και των χρηστών (Ley 29/2009 por la que se modifica el régimen legal de la competencia desleal y de la publicidad para la mejora de la protección de los consumidores y usuarios) (BOE αριθ. 315, της 31ης Δεκεμβρίου 2009, σ. 112039) δεν μετέφερε στο ισπανικό δίκαιο το άρθρο 11, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής, οπότε, εν πάση περιπτώσει, τα εθνικά δικαστήρια δεν έχουν εξουσία να εξετάζουν αυτεπαγγέλτως τον αθέμιτο χαρακτήρα της εν λόγω πρακτικής.
- 37 Υπό αυτές τις περιστάσεις, το Audiencia Provincial de Barcelona, διατηρώντας αμφιβολίες ως προς την ορθή ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως με τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Αντιβαίνει προς το κοινοτικό δίκαιο, και ειδικότερα προς το δίκαιο προστασίας των καταναλωτών και των χρηστών, το γεγονός ότι εθνικό δικαστήριο αποφεύγει να αποφανθεί αυτεπαγγέλτως, κατά το αρχικό στάδιο της διαδικασίας ή σε κάθε στάση της δίκης, επί της νομιμότητας ρήτρας περί επιτοκίου υπερημερίας (εν προκειμένω ύψους 29 %) περιλαμβανόμενης σε σύμβαση καταναλωτικού δανείου ή επί της δυνατότητας προσαρμογής της ρήτρας αυτής; Έχει το δικαστήριο την εξουσία να επιλέξει, χωρίς να μεταβάλει το περιεχόμενο των δικαιωμάτων που αναγνωρίζει στον καταναλωτή η κοινοτική νομοθεσία, να εξαρτήσει την ενδεχόμενη εξέταση της ρήτρας αυτής από την πρωτοβουλία του οφειλέτη (ο οποίος δύναται να [ασκήσει προς τούτο τη σχετική ανακοπή]);
 - 2) Πώς πρέπει να ερμηνευθεί το άρθρο 83 του [νομοθετικού βασιλικού διατάγματος 1/2007] [...], ώστε να είναι σύμφωνο με το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας [93/13] και το άρθρο 2 της οδηγίας [2009/22]; Προς τον σκοπό της σύμφωνης αυτής ερμηνείας, ποια είναι η έννοια του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας [93/13], το οποίο ορίζει ότι οι καταχρηστικές ρήτρες “δεν δεσμεύουν τους καταναλωτές”;
 - 3) Μπορεί να αποκλειστεί ο αυτεπάγγελτος και σε κάθε στάση της δίκης δικαστικός έλεγχος, οσάκις ο ενάγων προσδιορίζει σαφώς με το δικόγραφο της αγωγής του το επιτόκιο υπερημερίας, το ποσό της αξίωσης, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου, των τόκων, των συμβατικών κυρώσεων και εξόδων, το επιτόκιο και τη χρονική περίοδο για την οποία ζητούνται οι εν λόγω τόκοι (ή επισημαίνει ότι προστίθενται στο κεφάλαιο νόμιμοι τόκοι αυτοδικαίως σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους προέλευσης), την αιτία της διαφοράς, συμπεριλαμβανομένης της περιγραφής των πραγματικών περιστατικών στα οποία θεμελιώνεται η αξίωση και οι αιτούμενοι τόκοι, και οσάκις καθίσταται σαφές αν η αγωγή αφορά νόμιμο τόκο, συμβατικό τόκο, κεφαλαιοποίηση τόκων ή επιτόκιο του δανείου, καθώς και αν το σχετικό ποσό έχει υπολογισθεί από τον ενάγοντα και κατά ποιο ποσοστό υπερβαίνει το επιτόκιο βάσεως της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, όπως ισχύει στην περίπτωση του [...] κανονισμού [1896/2006] για τη θέσπιση διαδικασίας ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής;
 - 4) Στην περίπτωση μη μεταφοράς τους στο εσωτερικό δίκαιο, επιβάλλουν τα άρθρα 5, στοιχεία ιβ' και ιγ', 6 και 10 της οδηγίας [2008/48] —τα οποία αναφέρονται στις “λεπτομέρειες/ρυθμίσεις για την προσαρμογή του [επιτοκίου υπερημερίας]”— την υποχρέωση στον χρηματοπιστωτικό

οργανισμό να περιλαμβάνει στη σύμβαση του δανείου κατά τρόπο ειδικό και εμφανή (και όχι ως απλή αναφορά μη διακρινόμενη σαφώς από το λοιπό κείμενο), στο πλαίσιο της παροχής “πληροφοριών πριν από τη σύναψη της σύμβασης”, τα στοιχεία που αφορούν το επιτόκιο υπερημερίας που προβλέπεται σε περίπτωση καθυστέρησης των καταβολών, με σαφήνεια και σε διακεκριμένο σημείο στο έγγραφο της συμβάσεως, τα στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη για τον καθορισμό του εν λόγω επιτοκίου (χρηματοπιστωτικές δαπάνες, έξοδα για αθέτηση καταβολής), καθώς και σχετική προειδοποίηση για τις οικονομικές συνέπειες της μη καταβολής;

- 5) Περιλαμβάνει το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας [2008/48] την υποχρέωση ανακοινώσεως σχετικά με την πρόωγη λήξη της συμβάσεως πιστώσεως ή δανείου που συνεπάγεται την έναρξη εφαρμογής του επιτοκίου υπερημερίας; Εφαρμόζεται η αρχή της απαγορεύσεως του αδικαιολόγητου πλουτισμού του άρθρου 7 της οδηγίας [2008/48] όταν ο χρηματοπιστωτικός οργανισμός δεν ζητεί μόνον την επιστροφή του αγαθού (του κεφαλαίου του δανείου) αλλά και την καταβολή τόκων υπερημερίας δυνάμει ειδικής ρυθμίσεως;
- 6) Ελλείπει κανόνα μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο και υπό το πρίσμα του άρθρου 11, παράγραφος 2, της οδηγίας [2005/29], μπορεί το εθνικό δικαστήριο να εξετάζει αυτεπαγγέλτως και να κρίνει αθέμιτη την πρακτική που συνίσταται στην προσθήκη ρήτρας περί επιτοκίου υπερημερίας στο κείμενο της συμβάσεως;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 38 Με το πρώτο του ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ’ ουσίαν, να διευκρινιστεί αν η οδηγία 93/13 έχει την έννοια ότι αντιβαίνει σε αυτήν κανονιστική ρύθμιση κράτους μέλους, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία δεν παρέχει την εξουσία στο δικαστήριο που έχει επιληφθεί αιτήσεως για την έκδοση διαταγής πληρωμής να εξετάσει αυτεπαγγέλτως, κατά το αρχικό στάδιο της διαδικασίας ή σε κάθε στάση της δίκης, τον καταχρηστικό χαρακτήρα ρήτρας περί επιτοκίου υπερημερίας περιλαμβανόμενης σε σύμβαση συναφθείσα μεταξύ επαγγελματία και καταναλωτή, στην περίπτωση κατά την οποία ο τελευταίος δεν έχει ασκήσει ανακοπή.
- 39 Για να δοθεί απάντηση στο παραπάνω ερώτημα, υπενθυμίζεται καταρχάς ότι το σύστημα προστασίας που θεσπίζει η οδηγία 93/13 στηρίζεται στην αντίληψη ότι ο καταναλωτής βρίσκεται σε ασθενέστερη θέση έναντι του επαγγελματία, τόσο ως προς τη δυνατότητα διαπραγμάτευσης όσο και ως προς το επίπεδο της πληροφόρησης, και ως εκ τούτου είναι υποχρεωμένος να προσχωρεί στους όρους που έχει καταρτίσει εκ των προτέρων ο επαγγελματίας, χωρίς να μπορεί να ασκήσει επιρροή επί του περιεχομένου τους (αποφάσεις της 27ης Ιουνίου 2000, C-240/98 έως C-244/98, *Océano Grupo Editorial και Salvat Editores*, Συλλογή 2000, σ. I-4941, σκέψη 25, της 26ης Οκτωβρίου 2006, C-168/05, *Mostaza Claro*, Συλλογή 2006, σ. I-10421, σκέψη 25, καθώς και της 6ης Οκτωβρίου 2009, C-40/08, *Asturcom Telecomunicaciones*, Συλλογή 2009, σ. I-9579, σκέψη 29).
- 40 Ακριβώς επειδή βρίσκονται σε ασθενέστερη θέση, το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 υποχρεώνει τα κράτη μέλη να προβλέπουν ότι οι καταχρηστικές ρήτρες δεν δεσμεύουν τους καταναλωτές. Όπως προκύπτει από τη νομολογία, πρόκειται για επιτακτικού χαρακτήρα διάταξη, η οποία τείνει να αντικαταστήσει την τυπική ισορροπία που εισάγει η σύμβαση μεταξύ των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των συμβαλλομένων με μια ουσιαστική ισορροπία, ικανή να αποκαταστήσει τη μεταξύ τους ισότητα (βλ. προπαρατεθείσες αποφάσεις *Mostaza Claro*, σκέψη 36, *Asturcom Telecomunicaciones*, σκέψη 30· αποφάσεις της 9ης Νοεμβρίου 2010, C-137/08, *VB Pénzügyi Lízing*, Συλλογή 2010, σ. I-10847, σκέψη 47, και της 15ης Μαρτίου 2012, C-453/10, *Pereničová και Perenič*, σκέψη 28).

- 41 Προς εξασφάλιση της προστασίας που επιδιώκει η οδηγία, το Δικαστήριο έχει επίσης τονίσει επανειλημμένα ότι η κατάσταση ανισότητας μεταξύ του καταναλωτή και του επαγγελματία μπορεί να αντισταθμιστεί μόνο με θετική παρέμβαση, μη εξαρτώμενη από τους συμβαλλομένους στη σύμβαση (βλ. προπαρατεθείσες αποφάσεις *Océano Grupo Editorial* και *Salvat Editores*, σκέψη 27, *Mostaza Claro*, σκέψη 26, *Asturcom Telecomunicaciones*, σκέψη 31, καθώς και *VB Pénzügyi Lízing*, σκέψη 48).
- 42 Με γνώμονα αυτές τις αρχές, το Δικαστήριο έχει δεχθεί ότι ο εθνικός δικαστής οφείλει να εξετάζει αυτεπαγγέλτως τον καταχρηστικό χαρακτήρα συμβατικής ρήτρας και, πράττοντας τούτο, να αίρει την υφιστάμενη μεταξύ του καταναλωτή και του επαγγελματία ανισότητα (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσα απόφαση *Mostaza Claro*, σκέψη 38· απόφαση της 4ης Ιουνίου 2009, C-243/08, *Pannon GSM*, Συλλογή 2009, σ. I-4713, σκέψη 31· προπαρατεθείσες αποφάσεις *Asturcom Telecomunicaciones*, σκέψη 32, καθώς και *VB Pénzügyi Lízing*, σκέψη 49).
- 43 Επομένως, ο ρόλος τον οποίο αναθέτει το δίκαιο της Ένωσης στον εθνικό δικαστή στον συγκεκριμένο τομέα δεν περιορίζεται απλώς στην ευχέρειά του να αποφαινεται επί της ενδεχόμενης καταχρηστικής φύσεως συμβατικής ρήτρας, αλλά συμπεριλαμβάνει και την υποχρέωσή του να εξετάζει αυτεπαγγέλτως το ζήτημα αυτό, εφόσον διαθέτει νομικά και πραγματικά στοιχεία αναγκαία προς τούτο (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση *Pannon GSM*, σκέψη 32).
- 44 Συναφώς, κληθέν να αποφανθεί επί αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως που είχε υποβάλει εθνικό δικαστήριο το οποίο είχε επιληφθεί στο πλαίσιο διαδικασίας αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας κατόπιν ανακοπής ασκηθείσας εκ μέρους καταναλωτή κατά διαταγής πληρωμής, το Δικαστήριο έκρινε ότι το εν λόγω δικαστήριο όφειλε να διατάξει αυτεπαγγέλτως τη διεξαγωγή αποδείξεων προκειμένου να εξακριβώσει αν μια ρήτρα περί απονομής αποκλειστικής κατά τόπον αρμοδιότητας περιλαμβανόμενη σε σύμβαση συναφθείσα μεταξύ επαγγελματία και καταναλωτή ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 93/13 και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, να εκτιμήσει αυτεπαγγέλτως τον ενδεχομένως καταχρηστικό χαρακτήρα της ρήτρας αυτής (προπαρατεθείσα απόφαση *Pénzügyi Lízing*, σκέψη 56).
- 45 Εντούτοις, η υπό κρίση υπόθεση διαφέρει από εκείνες επί των οποίων εκδόθηκαν οι προπαρατεθείσες αποφάσεις *Pannon GSM* και *VB Pénzügyi Lízing*, στο μέτρο που η πρώτη αφορά τον καθορισμό των αρμοδιοτήτων που απόκεινται στον εθνικό δικαστή δυνάμει των διατάξεων της οδηγίας 93/13, στο πλαίσιο διαδικασίας εκδόσεως διαταγής πληρωμής πριν την άσκηση ανακοπής από τον καταναλωτή.
- 46 Συναφώς, διαπιστώνεται ότι, ελλείψει εναρμονίσεως των εθνικών μηχανισμών είσπραξης μη αμφισβητούμενων αξιώσεων, ο τρόπος εφαρμογής των εθνικών διαδικασιών εκδόσεως διαταγής πληρωμής εμπίπτει στην εσωτερική έννομη τάξη των κρατών μελών δυνάμει της αρχής της διοικητικής αυτοτέλειας των τελευταίων, υπό τον όρο ωστόσο ότι τούτο δεν συνεπάγεται δυσμενέστερη μεταχείριση από εκείνη που επιφυλάσσει η ρύθμιση που διέπει παρόμοιες καταστάσεις υπαγόμενες στο εσωτερικό δίκαιο (αρχή της ισοδυναμίας) και υπό τον όρο ότι δεν καθιστούν πρακτικά αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται από το δίκαιο της Ένωσης (αρχή της αποτελεσματικότητας) (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσες αποφάσεις *Mostaza Claro*, σκέψη 24, και *Asturcom Telecomunicaciones*, σκέψη 38).
- 47 Όσον αφορά την αρχή της ισοδυναμίας, επισημαίνεται ότι το Δικαστήριο δεν διαθέτει κανένα στοιχείο ικανό να δημιουργήσει αμφιβολία ως προς τη συμφωνία της επίμαχης στην κύρια δίκη κανονιστικής ρύθμισης με την αρχή αυτή.
- 48 Συγκεκριμένα, από τη δικογραφία προκύπτει ότι το ισπανικό δικονομικό σύστημα δεν παρέχει την εξουσία στον δικαστή που έχει επιληφθεί αιτήσεως για την έκδοση διαταγής πληρωμής να εξετάζει αυτεπαγγέλτως, κατά το αρχικό στάδιο της διαδικασίας ή σε κάθε στάση της δίκης, ούτε τον καταχρηστικό χαρακτήρα που, υπό το πρίσμα του άρθρου 6 της οδηγίας 93/13, ενδέχεται να έχει ρήτρα περιλαμβανόμενη σε σύμβαση συναφθείσα μεταξύ επαγγελματία και καταναλωτή, στην

περίπτωση κατά την οποία ο τελευταίος δεν έχει ασκήσει ανακοπή, αλλά ούτε και το αν μια τέτοια ρήτρα προσκρούει προς τους εθνικούς κανόνες δημόσιας τάξης, πράγμα που, ωστόσο, απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.

- 49 Όσον αφορά την αρχή της αποτελεσματικότητας, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, κάθε περίπτωση κατά την οποία τίθεται το ζήτημα εάν μια εθνική δικονομική διάταξη καθιστά αδύνατη ή εξαιρετικώς δυσχερή την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης πρέπει να αναλύεται λαμβανομένης υπόψη της σημασίας της εν λόγω διατάξεως στο πλαίσιο της όλης διαδικασίας, καθώς και της εξέλιξης και των ιδιαιτεροτήτων της διαδικασίας αυτής (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση *Asturcom Telecomunicaciones*, σκέψη 39 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 50 Εν προκειμένω, από τη δικογραφία που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο προκύπτει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 812 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, η διαδικασία εκδόσεως διαταγής πληρωμής εφαρμόζεται επί απαιτητών και ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων, το ύψος των οποίων δεν υπερβαίνει μια καθορισμένη αξία, η οποία ανερχόταν στα 30 000 ευρώ κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης.
- 51 Για να εξασφαλιστεί στους δανειστές ευχερέστερη πρόσβαση στη δικαιοσύνη και ταχύτερη διεξαγωγή της διαδικασίας, η μοναδική υποχρέωση που επιβάλλει σε αυτούς το ίδιο αυτό άρθρο είναι να επισυνάπτουν στην αίτησή τους αποδεικτικά της οφειλής έγγραφα, χωρίς να τους υποχρεώνει να επισημαίνουν σαφώς το επιτόκιο υπερημερίας, τον ακριβή χρόνο κατά τον οποίο η απαίτηση καθίσταται απαιτητή και το σημείο αναφοράς του εν λόγω επιτοκίου σε σχέση με το νόμιμο επιτόκιο του εσωτερικού δικαίου ή με το επιτόκιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.
- 52 Επομένως, δυνάμει των άρθρων 815, παράγραφος 1, και 818, παράγραφος 1, του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, η αρμοδιότητα του εθνικού δικαστηρίου που έχει επιληφθεί αιτήσεως για την έκδοση διαταγής πληρωμής περιορίζεται στην απλή εξακρίβωση της συνδρομής των προϋποθέσεων κινήσεως της διαδικασίας αυτής, υπό την έννοια ότι η διαπίστωση πλήρωσης των εν λόγω προϋποθέσεων οδηγεί υποχρεωτικά το δικαστήριο να δεχθεί την ενώπιόν του εκκρεμούσα αίτηση εκδίδοντας εκτελεστή διαταγή πληρωμής χωρίς να μπορεί να εξετάσει, κατά το αρχικό στάδιο της διαδικασίας ή σε κάθε στάση της δίκης, το βάσιμο της αιτήσεως υπό το πρίσμα των πληροφοριών που διαθέτει, εκτός αν ο οφειλέτης αρνηθεί την καταβολή της οφειλής ή ασκήσει ανακοπή εντός προθεσμίας 20 ημερών από την ημερομηνία κοινοποιήσεως της διαταγής πληρωμής. Το δικόγραφο της ανακοπής υπογράφεται υποχρεωτικά από δικηγόρο στις περιπτώσεις διαφορών που υπερβαίνουν συγκεκριμένη αξία όπως ορίζει ο νόμος, και η οποία ανερχόταν στα 900 ευρώ κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης.
- 53 Στο πλαίσιο όμως αυτό, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ένα τέτοιο δικονομικό σύστημα, που δεν παρέχει την εξουσία στο εθνικό δικαστήριο που έχει επιληφθεί αιτήσεως για την έκδοση διαταγής πληρωμής να εξετάσει αυτεπαγγέλτως, κατά το αρχικό στάδιο της διαδικασίας ή σε κάθε στάση της δίκης, και μολονότι διαθέτει όλα τα προς τούτο αναγκαία νομικά και πραγματικά στοιχεία, τον καταχρηστικό χαρακτήρα ρήτρας περί επιτοκίου υπερημερίας περιλαμβανόμενης σε σύμβαση συναφθείσα μεταξύ επαγγελματία και καταναλωτή, στην περίπτωση κατά την οποία ο τελευταίος δεν έχει ασκήσει ανακοπή, ενδέχεται να θίγει την αποτελεσματικότητα της προστασίας που επιδιώκει η οδηγία 93/13 (βλ., συναφώς, απόφαση της 21ης Νοεμβρίου 2002, C-473/00, *Cofidis*, Συλλογή 2002, σ. I-10875, σκέψη 35).
- 54 Συγκεκριμένα, λαμβανομένων υπόψη του όλου πλαισίου, της εξέλιξεως και των ιδιαιτεροτήτων της διαδικασίας εκδόσεως διαταγής πληρωμής, όπως αυτή περιγράφηκε με τις σκέψεις 50 έως 52 της παρούσας αποφάσεως, ο κίνδυνος να μην ασκήσουν οι ενδιαφερόμενοι καταναλωτές την απαιτούμενη ανακοπή δεν είναι αμελητέος και οφείλεται είτε στο ότι η σχετική προθεσμία που προβλέπει ο νόμος είναι εξαιρετικά σύντομη, είτε στο ότι οι εν λόγω καταναλωτές ενδέχεται να αποθαρρυνθούν να κινήσουν τη σχετική ένδικη διαδικασία λόγω των εξόδων που αυτή συνεπάγεται σε σχέση με το ποσό της αμφισβητούμενης απαίτησης, είτε στο γεγονός ότι αγνοούν ή δεν αντιλαμβάνονται την έκταση των

δικαιωμάτων τους, είτε ακόμα και στον περιορισμένο αριθμό των στοιχείων που περιέχει η αίτηση για την έκδοση διαταγή πληρωμής που υπέβαλαν οι επαγγελματίες και, ως εκ τούτου, στις ελλείψεις πληροφορίες που έχουν στη διάθεσή τους οι εν λόγω καταναλωτές.

- 55 Επομένως, αρκεί οι επαγγελματίες να κινήσουν διαδικασία εκδόσεως διαταγής πληρωμής αντί να προσφύγουν στην τακτική διαδικασία της πολιτικής δικονομίας προκειμένου να στερήσουν από τους καταναλωτές το προνόμιο της προστασίας που επιδιώκει η οδηγία 93/13, πράγμα που έρχεται επιπλέον σε αντίθεση προς τη νομολογία του Δικαστηρίου, κατά την οποία τα ειδικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα της ένδικης διαδικασίας η οποία διεξάγεται στο πλαίσιο του εθνικού δικαίου μεταξύ επαγγελματία και καταναλωτή δεν μπορούν να αποτελούν στοιχείο δυνάμενο να θίξει την έννομη προστασία της οποίας πρέπει να απολαύει ο καταναλωτής δυνάμει των διατάξεων της οδηγίας 93/13 (προπαρατεθείσα απόφαση Pannon GSM, σκέψη 34).
- 56 Υπό τις συνθήκες αυτές, διαπιστώνεται ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη ισπανική κανονιστική ρύθμιση δεν είναι σύμφωνη με την αρχή της αποτελεσματικότητας, καθόσον καθιστά αδύνατη ή εξαιρετικά δυσχερή, στο πλαίσιο διαδικασιών κινούμενων από επαγγελματίες κατά καταναλωτών, την εφαρμογή της προστασίας που απονέμει στους τελευταίους η οδηγία 93/13.
- 57 Κατόπιν των ανωτέρω εκτιμήσεων, η απάντηση που πρέπει να δοθεί στα πρώτο προδικαστικό ερώτημα είναι ότι η οδηγία 93/13 έχει την έννοια ότι αντιβαίνει σε αυτήν κανονιστική ρύθμιση κράτους μέλους, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία δεν παρέχει την εξουσία στο εθνικό δικαστήριο που έχει επιληφθεί αιτήσεως για την έκδοση διαταγής πληρωμής να εξετάσει αυτεπαγγέλτως, κατά το αρχικό στάδιο της διαδικασίας ή σε κάθε στάση της δίκης, και μολονότι διαθέτει όλα τα προς τούτο αναγκαία νομικά και πραγματικά στοιχεία, τον καταχρηστικό χαρακτήρα ρήτρας περί επιτοκίου υπερημερίας περιλαμβανόμενης σε σύμβαση συναφθείσα μεταξύ επαγγελματία και καταναλωτή, στην περίπτωση κατά την οποία ο τελευταίος δεν έχει ασκήσει ανακοπή.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

- 58 Προκειμένου να παρασχεθεί στο αιτούν δικαστήριο χρήσιμη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης (βλ., συναφώς, απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2008, C-213/07, Μηχανική, Συλλογή 2008, σ. I-9999, σκέψεις 50 και 51), το δεύτερο ερώτημα πρέπει να θεωρηθεί ότι αφορά κατ' ουσίαν το ζήτημα αν αντιβαίνει στα άρθρα 2 της οδηγίας 2009/22 και 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 κανονιστική ρύθμιση κράτους μέλους, όπως η προβλεπόμενη στα άρθρο 83 του νομοθετικού διατάγματος 1/2007, η οποία παρέχει στο εθνικό δικαστήριο την εξουσία, οσάκις κηρύσσει την ακυρότητα καταχρηστικής ρήτρας περιλαμβανόμενης σε σύμβαση συναφθείσα μεταξύ επαγγελματία και καταναλωτή, να συμπληρώνει την εν λόγω σύμβαση τροποποιώντας το περιεχόμενο της ρήτρας αυτής.
- 59 Συναφώς, επισημαίνεται, προκαταρκτικώς, ότι η διαφορά της κύριας δίκης διεξάγεται στο πλαίσιο διαδικασίας για την έκδοση διαταγής πληρωμής κινήσιμης από ένα εκ των συμβαλλομένων μερών και όχι στο πλαίσιο αγωγής παραλείψεως ασκηθείσας από έναν εκ των «νομμοποιούμενων φορέων» κατά την έννοια του άρθρου 3 της οδηγίας 2009/22.
- 60 Κατά συνέπεια, στο μέτρο που η τελευταία αυτή οδηγία δεν έχει εφαρμογή στη διαφορά της κύριας δίκης, δεν συντρέχει λόγος να αποφανθεί το Δικαστήριο επί της ερμηνείας του άρθρου 2 της οδηγίας αυτής.
- 61 Παρά ταύτα, για να δοθεί απάντηση στο υποβληθέν ερώτημα που αφορά τις συνέπειες που πρέπει να αντληθούν από τον καταχρηστικό χαρακτήρα συμβατικής ρήτρας, πρέπει να ληφθεί υπόψη τόσο το γράμμα του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 όσο και οι σκοποί και η γενική οικονομία της οδηγίας αυτής (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 3ης Σεπτεμβρίου 2009, C-482/07, AHP Manufacturing, Συλλογή 2009 σ. I-7295, σκέψη 27, και της 8ης Δεκεμβρίου 2011, C-125/10, Merck Sharp & Dohme Corp., Συλλογή 2010, σ. I-12987, σκέψη 29).

- 62 Όσον αφορά το γράμμα του εν λόγω άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13, διαπιστώνεται, αφενός, ότι η πρώτη ημιπερίοδος της διατάξεως, μολοντί αναγνωρίζει στα κράτη μέλη ορισμένο περιθώριο αυτονομίας ως προς τον καθορισμό των νομικών καθεστώτων που έχουν εφαρμογή στις καταχρηστικές ρήτρες, εντούτοις, τους επιβάλλει ρητώς την υποχρέωση να προβλέπουν ότι οι εν λόγω ρήτρες «δεν δεσμεύουν τους καταναλωτές».
- 63 Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο είχε ήδη την ευκαιρία να ερμηνεύσει τη διάταξη αυτή κρίνοντας ότι εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο που διαπιστώνει τον καταχρηστικό χαρακτήρα συμβατικών ρητρών να συναγάγει όλες τις εξ αυτού απορρέουσες συνέπειες σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο προκειμένου να βεβαιωθεί ότι ο καταναλωτής δεν δεσμεύεται από την ανωτέρω ρήτρα (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση *Asturcom Telecomunicaciones*, σκέψη 58· διάταξη της 16ης Νοεμβρίου 2010, C-76/10, *Pohotovost*, Συλλογή 2010, σ. I-11557, σκέψη 62, καθώς και προπαρατεθείσα απόφαση *Pereničová και Perenič*, σκέψη 30). Συγκεκριμένα, όπως υπομνήσθηκε με τη σκέψη 40 της παρούσας απόφασης, πρόκειται για επιτακτικού χαρακτήρα διάταξη, η οποία τείνει να αντικαταστήσει την τυπική ισορροπία που εισάγει η σύμβαση μεταξύ των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των συμβαλλομένων με μια ουσιαστική ισορροπία, ικανή να αποκαταστήσει τη μεταξύ τους ισότητα.
- 64 Αφετέρου, επισημαίνεται ότι ο νομοθέτης της Ένωσης προέβλεψε ρητώς, στη δεύτερη ημιπερίοδο του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13, καθώς και στην εικοστή πρώτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας αυτής, ότι η σύμβαση μεταξύ επαγγελματία και καταναλωτή «εξακολουθεί να δεσμεύει τους συμβαλλόμενους, εάν μπορεί να υπάρξει και χωρίς τις καταχρηστικές ρήτρες».
- 65 Επομένως, από το γράμμα του εν λόγω άρθρου 6, παράγραφος 1, προκύπτει ότι η μόνη υποχρέωση των εθνικών δικαστηρίων είναι να αφήνουν ανεφάρμοστες τις καταχρηστικές ρήτρες ώστε να μην παράγουν δεσμευτικά αποτελέσματα έναντι των καταναλωτών, χωρίς ωστόσο τα δικαστήρια αυτά να έχουν την εξουσία να αναθεωρούν το περιεχόμενο των ρητρών αυτών. Συγκεκριμένα, η οικεία σύμβαση πρέπει καταρχήν να εξακολουθεί να υφίσταται, δίχως άλλη τροποποίηση πλην της προκύπτουσας από την απάλειψη των καταχρηστικών ρητρών, λαμβανομένου υπόψη ότι, κατά τους κανόνες του εσωτερικού δικαίου, η συνέχιση της σύμβασης είναι νομικώς εφικτή.
- 66 Η ορθότητα της ερμηνείας αυτής επιβεβαιώνεται, συν τοις άλλοις, από τον σκοπό και τη γενική οικονομία της οδηγίας 93/13.
- 67 Συγκεκριμένα, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η οδηγία 93/13 συνιστά, ως σύνολο, απαραίτητο μέτρο για την εκπλήρωση των αποστολών που ανατίθενται στην Ευρωπαϊκή Ένωση και, ειδικότερα, για τη βελτίωση του επιπέδου και της εν γένει ποιότητας ζωής (βλ. προπαρατεθείσες αποφάσεις *Mostaza Claro*, σκέψη 37, *Pannon GSM*, σκέψη 26, και *Asturcom Telecomunicaciones*, σκέψη 51).
- 68 Επομένως, δεδομένης της φύσεως και της σπουδαιότητας του δημοσίου συμφέροντος επί του οποίου στηρίζεται η προστασία που εξασφαλίζεται στους καταναλωτές, οι οποίοι βρίσκονται σε μειονεκτική θέση σε σχέση με τους επαγγελματίες, η οδηγία 93/13 επιβάλλει στα κράτη μέλη, όπως προκύπτει από το άρθρο της 7, παράγραφος 1, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με την εικοστή τέταρτη αιτιολογική της σκέψη, την υποχρέωση να προβλέπουν κατάλληλα και αποτελεσματικά μέτρα «προκειμένου να πάψει η χρησιμοποίηση των καταχρηστικών ρητρών στις συμβάσεις που συνάπτονται από έναν επαγγελματία με καταναλωτές».
- 69 Στο πλαίσιο αυτό, διαπιστώνεται ότι, όπως επισήμανε και η γενική εισαγγελέας με τα σημεία 86 έως 88 των προτάσεών της, αν το εθνικό δικαστήριο είχε την εξουσία να αναθεωρήσει το περιεχόμενο των καταχρηστικών ρητρών που περιλαμβάνονται σε τέτοιες συμβάσεις, η ευχέρεια αυτή θα καθιστούσε ενδεχομένως δυσχερέστερη την επίτευξη του μακροπρόθεσμου σκοπού του άρθρου 7 της οδηγίας 93/13. Συγκεκριμένα, η ευχέρεια αυτή θα συνέβαλε στην εκμηδένιση του αποτρεπτικού αποτελέσματος που ασκεί στους επαγγελματίες η πλήρης απαγόρευση εφαρμογής τέτοιων καταχρηστικών ρητρών στους καταναλωτές (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσα απόφαση *Pohotovost*,

σκέψη 41 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), στο μέτρο που οι επαγγελματίες θα εξακολουθούσαν να υπόκεινται στον πειρασμό να χρησιμοποιούν τέτοιες ρήτρες, γνωρίζοντας ότι, ακόμα και αν αυτές κηρύσσονταν άκυρες, η σύμβαση θα μπορούσε παρά ταύτα να συμπληρωθεί, κατά το αναγκαίο μέτρο, από το εθνικό δικαστήριο ώστε να εξασφαλιστεί το συμφέρον των εν λόγω επαγγελματιών.

- 70 Ως εκ τούτου, η αναγνώριση της ευχέρειας αυτής στο εθνικό δικαστήριο δεν θα ήταν σε θέση να εξασφαλίσει, αφ' εαυτής, προστασία εξίσου αποτελεσματική με εκείνη που συνεπάγεται η μη εφαρμογή των καταχρηστικών ρητρών. Επιπλέον, η ευχέρεια αυτή δεν θα μπορούσε να στηριχθεί ούτε στο άρθρο 8 της οδηγίας 93/13, κατά το οποίο στα κράτη μέλη απόκειται να θεσπίζουν ή να διατηρούν, στον τομέα που διέπεται από την οδηγία, αυστηρότερες διατάξεις σύμφωνες προς τη Συνθήκη, για να εξασφαλίζεται μεγαλύτερη προστασία του καταναλωτή (βλ. απόφαση της 3ης Ιουνίου 2010, C-484/08, Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, Συλλογή 2010, σ. I-4785, σκέψεις 28 και 29, καθώς και προπαρατεθείσα απόφαση Pereničová και Perenič, σκέψη 34).
- 71 Κατά συνέπεια, από τις ανωτέρω εκτιμήσεις συνάγεται ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 δεν μπορεί να έχει την έννοια ότι παρέχει στον εθνικό δικαστή τη δυνατότητα, σε περίπτωση που διαπιστώσει την ύπαρξη καταχρηστικής ρήτρας σε σύμβαση συναφθείσα μεταξύ επαγγελματία και καταναλωτή, να αναθεωρήσει το περιεχόμενο της επίμαχης ρήτρας αντί να την αφήσει απλώς ανεφάρμοστη ως προς τον οικείο καταναλωτή.
- 72 Συναφώς, στο αιτούν δικαστήριο απόκειται να εξακριβώσει ποιοι είναι οι εθνικοί δικονομικοί κανόνες που έχουν εφαρμογή στην ενώπιόν του εκκρεμούσα διαφορά και να πράξει ό,τι είναι δυνατό εντός των ορίων της δικαιοδοσίας του, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο του εσωτερικού δικαίου και εφαρμόζοντας τις αναγνωρισμένες από το δίκαιο αυτό μεθόδους ερμηνείας, προκειμένου να διασφαλίσει την πλήρη αποτελεσματικότητα του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 και να καταλήξει σε λύση σύμφωνη προς τον σκοπό που επιδιώκει η οδηγία αυτή (βλ., συναφώς, απόφαση της 24ης Ιανουαρίου 2012, C-282/10, Dominguez, σκέψη 27 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 73 Κατόπιν των προεκτεθέντων, η απάντηση που πρέπει να δοθεί στο δεύτερο ερώτημα είναι ότι κανονιστική ρύθμιση κράτους μέλους, όπως η προβλεπόμενη στο άρθρο 83 του νομοθετικού διατάγματος 1/2007, η οποία παρέχει στο εθνικό δικαστήριο την εξουσία, οσάκις κηρύσσει την ακυρότητα καταχρηστικής ρήτρας περιλαμβανόμενης σε σύμβαση συναφθείσα μεταξύ επαγγελματία και καταναλωτή, να συμπληρώνει την εν λόγω σύμβαση αναθεωρώντας το περιεχόμενο της ρήτρας αυτής αντιβαίνει στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13.

Επί του τρίτου, του τέταρτου, του πέμπτου και του έκτου ερωτήματος

- 74 Με το τρίτο, το τέταρτο, το πέμπτο και το έκτο του ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν από το Δικαστήριο να διευκρινίσει, αφενός, την ευθύνη που υπέχουν τα εθνικά δικαστήρια, δυνάμει του κανονισμού 1896/2006 και της οδηγίας 2005/29, στην περίπτωση κατά την οποία ελέγχουν συμβατική ρήτρα περί επιτοκίου υπερημερίας όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη και, αφετέρου, τις υποχρεώσεις στις οποίες υπόκεινται τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ως προς την εφαρμογή επιτοκίου υπερημερίας στις συμβάσεις πίστωσης, κατά την έννοια των άρθρων 5, παράγραφος 1, στοιχεία ιβ' και ιγ', 6, 7 και 10, παράγραφος 2, στοιχείο ιβ', της οδηγίας 2008/48.
- 75 Το Βασίλειο της Ισπανίας και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποστηρίζουν ότι τα ερωτήματα αυτά είναι απαράδεκτα, στο μέτρο που οι κανόνες του δικαίου της Ένωσης τους οποίους αφορούν δεν έχουν εφαρμογή στη διαφορά της κύριας δίκης, με αποτέλεσμα η ερμηνεία των κανόνων αυτών να μην παρουσιάζει χρησιμότητα στο αιτούν δικαστήριο για την επίλυση της εν λόγω διαφοράς.
- 76 Συναφώς, υπενθυμίζεται εκ προοιμίου ότι, κατά πάγια νομολογία, στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, η οποία στηρίζεται σε σαφή διάκριση των λειτουργιών των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου, η διαπίστωση και η εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της

κύριας δίκης εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα του εθνικού δικαστή, όπως και η ερμηνεία και εφαρμογή του εθνικού δικαίου. Ομοίως, απόκειται αποκλειστικώς στο εθνικό δικαστήριο, το οποίο έχει επιληφθεί της διαφοράς και φέρει την ευθύνη της δικαστικής αποφάσεως που πρόκειται να εκδοθεί, να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της υποθέσεως, αν τα ερωτήματα που υποβάλλει στο Δικαστήριο είναι αναγκαία και κρίσιμα. Επομένως, εφόσον τα υποβαλλόμενα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο υποχρεούται, κατ' αρχήν, να αποφανθεί (βλ. αποφάσεις της 12ης Απριλίου 2005, C-145/03, Keller, Συλλογή 2005, σ. I-2529, σκέψη 33, της 18ης Ιουλίου 2007, C-119/05, Lucchini, Συλλογή 2007, σ. I-6199, σκέψη 43, καθώς και της 11ης Σεπτεμβρίου 2008, C-11/07, Eckelkamp κ.λπ., Συλλογή 2008, σ. I-6845, σκέψεις 27 και 32).

- 77 Επομένως, η απόρριψη αιτήσεως εθνικού δικαστηρίου για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως είναι δυνατή μόνον όταν είναι πρόδηλο ότι η ζητούμενη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ουδεμία σχέση έχει με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή, ακόμη, όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που του είναι αναγκαία για να δώσει χρήσιμη απάντηση στα υποβληθέντα ερωτήματα (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 5ης Δεκεμβρίου 2006, C-94/04 και C-202/04, Cipolla κ.λπ., Συλλογή 2006, σ. I-11421, σκέψη 25, καθώς και της 1ης Ιουνίου 2010, C-570/07 και C-571/07, Blanco Pérez και Chao Gómez, Συλλογή 2010, σ. I-4629, σκέψη 36).
- 78 Εν προκειμένω όμως, διαπιστώνεται ότι ισχύει ακριβώς αυτό.
- 79 Ειδικότερα, όσον αφορά το τρίτο ερώτημα, επισημαίνεται ότι η ερμηνεία του κανονισμού 1896/2006 δεν ασκεί καμία επιρροή στην απόφαση που καλείται να εκδώσει το αιτούν δικαστήριο στο πλαίσιο της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί. Συγκεκριμένα, αφενός, διαπιστώνεται ότι, όπως προκύπτει από τη δικογραφία που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο, τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού, ο οποίος, κατά το άρθρο του 1, παράγραφος 1, αφορά μόνο τις διασυνοριακές υποθέσεις, αλλά εξακολουθούν να διέπονται αποκλειστικά από τις διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Αφετέρου, διευκρινίζεται ότι ο κανονισμός αυτός, όπως προκύπτει ρητώς από τη δέκατη αιτιολογική του σκέψη, δεν αντικαθιστά ούτε εναρμονίζει τους υφιστάμενους μηχανισμούς είσπραξης μη αμφισβητούμενων αξιώσεων δυνάμει του εθνικού δικαίου.
- 80 Όσον αφορά το τέταρτο ερώτημα, προκύπτει προδήλως ότι οι διατάξεις των άρθρων 5, παράγραφος 1, στοιχεία ιβ' και ιγ', 6 και 10, παράγραφος 2, στοιχείο ιβ', της οδηγίας 2008/48, την ερμηνεία των οποίων ζητεί το αιτούν δικαστήριο, δεν μπορούν να εφαρμοστούν *ratione temporis* στη διαφορά της κύριας δίκης, καθόσον η εν λόγω διαφορά αφορά την εκ μέρους του J. Calderón φερόμενη ως πλημμελή εκτέλεση της σύμβασης πίστωσης που συνήφθη στις 28 Μαΐου 2007 μεταξύ του τελευταίου και της Banesto.
- 81 Συγκεκριμένα, αρκεί να επισημανθεί συναφώς ότι, κατά τα άρθρα 27, 29 και 31 της οδηγίας 2008/48, η οδηγία αυτή τέθηκε σε ισχύ στις 11 Ιουνίου 2008 και ότι τα κράτη μέλη όφειλαν να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για να συμμορφωθούν με αυτή πριν από τις 11 Ιουνίου 2010, ημερομηνία καταργήσεως της οδηγίας 87/102. Επιπλέον, το άρθρο 30, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας προέβλεπε ρητώς ότι η εν λόγω οδηγία δεν εφαρμόζεται σε συμβάσεις πίστωσης που ισχύουν κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος των εθνικών εκτελεστικών μέτρων.
- 82 Όσον αφορά το πέμπτο ερώτημα, με το οποίο ζητείται να διευκρινιστεί, αφενός, αν το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/48 επιβάλλει στο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα την υποχρέωση να κοινοποιήσει την πρόωρη λήξη της συμβάσεως πίστωσης ή δανείου προκειμένου να μπορέσει να εφαρμόσει το επιτόκιο υπερημερίας και, αφετέρου, αν η αρχή της απαγόρευσης του αδικαιολόγητου πλουτισμού, που καθιερώνει το άρθρο 7 της ίδιας οδηγίας, μπορεί να προβληθεί όταν το οικείο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα ζητεί όχι μόνον την επιστροφή του κεφαλαίου αλλά επίσης την καταβολή ιδιαίτερα υψηλών τόκων υπερημερίας, επισημαίνεται εκ προοιμίου ότι, όπως προκύπτει από τη

δικογραφία που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο, με το ερώτημα αυτό, πρόθεση του αιτούντος δικαστηρίου ήταν προφανώς να αναφερθεί στα αντίστοιχα άρθρα της οδηγίας 87/102, τα οποία είναι και τα μόνα που παρουσιάζουν συνάφεια με το αντικείμενο του οικείου ερωτήματος.

- 83 Εντούτοις, ακόμα και αν γίνει δεκτό ότι το πραγματικό περιεχόμενο του πέμπτου προδικαστικού ερωτήματος είναι αυτό που περιγράφηκε ανωτέρω (βλ., συναφώς, απόφαση της 18ης Νοεμβρίου 1999, C-107/98, Teckal, Συλλογή 1999, σ. I-8121, σκέψεις 34 και 39), επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, όπως επισήμανε και η γενική εισαγγελέας με τα σημεία 99 και 100 των προτάσεων της, από την αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δεν προκύπτει καμία ένδειξη ότι η διαφορά της κύριας δίκης αφορά ζήτημα σχετικό είτε με την υποχρέωση προηγούμενης ενημέρωσης του καταναλωτή για τυχόν τροποποιήσεις του ετήσιου επιτοκίου είτε με την επιστροφή αγαθού στον δανειστή συνεπαγόμενη αδικαιολόγητο πλουτισμό του τελευταίου.
- 84 Συνεπώς, καθίσταται προφανές ότι το πέμπτο ερώτημα είναι υποθετικής φύσεως, καθόσον η ερμηνεία των εν λόγω διατάξεων της οδηγίας 87/102 δεν έχει καμία σχέση με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης.
- 85 Όσον αφορά, τέλος, το έκτο ερώτημα, με το οποίο ζητείται να διευκρινιστεί αν, ελλείψει μεταφοράς της οδηγίας 2005/29, το άρθρο 11, παράγραφος 2, έχει την έννοια ότι το εθνικό δικαστήριο μπορεί να εξετάζει αυτεπαγγέλτως και να κρίνει αθέμιτη την πρακτική που συνίσταται στην προσθήκη ρήτρας περί επιτοκίου υπερημερίας στο κείμενο της συμβάσεως, αρκεί η διαπίστωση ότι, όπως επισήμανε και η γενική εισαγγελέας με τα σημεία 99 και 100 των προτάσεων της, η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δεν περιέχει κανένα στοιχείο από το οποίο να μπορεί να συναχθεί ότι το Juzgado de Primera Instancia n° 2 de Sabadell, που εξέδωσε τη διάταξη περί απορρίψεως της αιτήσεως για την έκδοση διαταγής πληρωμής, έκρινε ότι το γεγονός ότι η Banesto περιέλαβε στη σύμβαση πίστωσης που συνήψε με τον J. Calderón Camino συμβατική ρήτρα περί επιτοκίου υπερημερίας, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, συνιστά αθέμιτη εμπορική πρακτική, κατά την έννοια της οδηγίας 2005/29.
- 86 Διαπιστώνεται επίσης ότι, με την απόφασή του, το αιτούν δικαστήριο παραθέτει περαιτέρω εκτιμήσεις προς αποσαφήνιση του εν λόγω ερωτήματος, παραπέμποντας ρητώς στην «πιθανή αθέμιτη εμπορική πρακτική του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος».
- 87 Κατά συνέπεια, καθίσταται προφανές ότι η ερμηνεία της οδηγίας 2005/29 έχει αμιγώς υποθετικό χαρακτήρα όσον αφορά το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης. Στο πλαίσιο αυτό, η μη μεταφορά της οδηγίας αυτής στο εσωτερικό δίκαιο επίσης δεν ασκεί επιρροή στην επίλυση της εν λόγω διαφοράς.
- 88 Ως εκ τούτου, και λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, το τρίτο, το τέταρτο, το πέμπτο και το έκτο από τα υποβληθέντα ερωτήματα πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 89 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Η οδηγία 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές, έχει την έννοια ότι αντιβαίνει σε αυτήν κανονιστική ρύθμιση κράτους μέλους, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία δεν παρέχει την εξουσία στο εθνικό δικαστήριο που έχει επιληφθεί αιτήσεως για την έκδοση**

διαταγής πληρωμής να εξετάσει αυτεπαγγέλτως, κατά το αρχικό στάδιο της διαδικασίας ή σε κάθε στάση της δίκης, και μολονότι διαθέτει όλα τα προς τούτο αναγκαία νομικά και πραγματικά στοιχεία, τον καταχρηστικό χαρακτήρα ρήτηρας περί επιτοκίου υπερημερίας περιλαμβανόμενης σε σύμβαση συναφθείσα μεταξύ επαγγελματία και καταναλωτή, στην περίπτωση κατά την οποία ο τελευταίος δεν έχει ασκήσει ανακοπή.

- 2) Το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 έχει την έννοια ότι αντιβαίνει σε αυτό κανονιστική ρύθμιση κράτους μέλους, όπως η προβλεπόμενη στο άρθρο 83 του νομοθετικού διατάγματος 1/2007, της 16ης Νοεμβρίου 2007, περί εγκρίσεως του αναθεωρημένου κειμένου του γενικού νόμου για την προστασία των καταναλωτών και των χρηστών και άλλων συμπληρωματικών νόμων (Real Decreto Legislativo 1/2007 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias), η οποία παρέχει στο εθνικό δικαστήριο την εξουσία, οσάκις κηρύσσει την ακυρότητα καταχρηστικής ρήτηρας περιλαμβανόμενης σε σύμβαση συναφθείσα μεταξύ επαγγελματία και καταναλωτή, να συμπληρώνει την εν λόγω σύμβαση αναθεωρώντας το περιεχόμενο της ρήτηρας αυτής.

(υπογραφές)